

**TURUN
YLIOPISTO**

”Populistin pitää menestyäkseen haastaa, kyseenalaistaa, repiä ja raastaa¹”

Kuvaileva kirjallisuuskatsaus perussuomalaisten oikeistopopulistisesta ja
maahanmuuttovastaisesta retoriikasta

Sosiaalitieteiden
kandidaatintutkielma
Turun yliopisto

Laatija:
Iiris Lassila

15.5.2026
Turku

Turun yliopiston laatujärjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu
Turnitin OriginalityCheck -järjestelmällä.

¹ Timo Soini, siteerattu artikkelissa (Palonen, 2020)

Oppiaine: Sosiaalitieteet

Tekijä: Iris Lassila

Otsikko: ”Populistin pitää menestyäkseen haastaa, repiä, kyseenalaistaa ja raastaa” – Kuvaileva kirjallisuuskatsaus perussuomalaisten oikeistopopulistisesta ja maahanmuuttovastaisesta retoriikasta

Ohjaaja: Sosiaalipolitiikan yliopisto-opettaja Johannes Kananen

Sivumäärä: 28 sivua, 1 liite

Päivämäärä: 15.5.2026

Tarkastelen kandidaatintutkielmassani kuvailevana kirjallisuuskatsauksena humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeuttamista oikeistopopulistisen retoriikan keinoin Perussuomalaisessa puolueessa. Perussuomalaiset ovat merkittävä poliittista valtaa käyttävä oikeistopopulistinen puolue suomalaisessa yhteiskunnassa. Puolueen retoriikka on muuttunut vaaliteemojen mukana yhä maahanmuuttovastaisemmaksi. Tutkielmani tavoitteena on saada selville mihin teemoihin puolueen jäsenet viittaavat puheessaan ja miten he rakentavat maahanmuuttovastaisuuttaan retoriikassaan. Lisäksi tutkielmassa tarkastellaan Perussuomalaisten lähihistorian kehitystä, joka vaikuttaa retoriikkaan pitkänä prosessina taustalla. Lopuksi pohdin oikeistopopulistisen retoriikan vaikutusta julkiseen keskusteluun.

Tutkielmani aineisto koostuu kymmenestä (n=10) vertaisarvioidusta tieteellisestä artikkelista. Jokaisessa artikkelissa on analysoitu oikeistopopulistista retoriikkaa eri tieteenaloilta ja näkökulmista. Suurin osa tutkimuksista tutkii oikeistopopulistista retoriikkaa retorisperformatiivisena ilmiönä eli todellisuuden rakentumisena ja merkityksenantoprosessina. Tarkastelen myös aineistoa tästä näkökulmasta.

Kirjallisuuskatsaukseni perusteella humanitäärisen maahanmuuton vastustaminen oikeutetaan Perussuomalaisessa puolueessa retorisesti vastakkainasettelujen ja uhkakuvien kautta. Historiallinen pohja retoriikalle on nationalismissa ja kansallisen identiteetin rakentumisessa. Perussuomalaisten retoriikan muutokseen vaikutti myös puolueen puheenjohtajan vaihdos vuonna 2017 ja laajemmin eurooppalaisen oikeistopopulismien nousu. Kielellisesti tuotettuna maahanmuuttovastaisesta retoriikasta on havaittavissa affekteihin ja vihapuheeseen viittaavia ilmauksia. Vastakkainasettelu ei kuitenkaan kohdistu ainoastaan maahanmuuttajiin. Oikeistopopulismissa tyypillinen kansa vastaan eliitti jako toistui useissa puolueen jäsenten ulostuloissa, jolloin poliittista eliittiä syytetään maahanmuuttoon liittyvistä ongelmista.

Toisin kuin tutkimuskirjallisuudessa esitetty teoria, lähihistoria on näyttänyt populistipuolueiden jatkavan räikeää kielenkäyttöä maahanmuuttokeskusteluissa puolueen vakiinnuttamisen jälkeenkin. Hallitusvastuussa vuodesta 2023 olleet Perussuomalaiset ovat olleet toistuvasti mediassa esillä maahanmuuttoon liittyvän retoriikkansa takia. Tutkielmassani pohditaan sitä, miten jatkuvat maahanmuuttoon liittyvät kohut voivat vaikuttaa yhteiskunnallisen keskustelun retorisen rajan venyttämiseen, sillä rangaistukset ovat olleet yhä lievempiä kohujen yleistyessä. Perussuomalaiset ovat myös tarjonneet äänestäjilleen vaihtoehdon ja päässeet valtapuolueiden joukkoon. Tutkielma esittää, miten oikeistopopulistisen retoriikan suhde demokratiaan on monimutkainen. Vaikka retoriikassa esiintyisi vihapuheen piirteitä, median rooli uutisoinnissa saatetaan esittää ajojahtina tai sananvapauden rajoittamisena. Analyysini pohjalta esitän jatkotutkimusaiheeksi puolueen tarkemman tarkastelun osana muita eurooppalaisia oikeistopopulistisia puolueita. Lisäksi uskontoa ja erityisesti islamia voisi tarkastella erityisenä tutkimuskohteena retoriikan muodostumisessa.

Avainsanat: oikeistopopulismi, perussuomalaiset, retoriikka, humanitäärinen maahanmuutto

Sisällysluettelo

1	Johdanto	4
2	Käsitteellinen viitekehys	6
2.1	Oikeistopopulistinen retoriikka	6
2.2	Perussuomalaiset populistisena puolueena	7
2.2.1	Humanitäärinen maahanmuutto ryhmärajojen rakentajana	8
3	Tutkimuksen toteutus	9
3.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys	9
3.2	Menetelmät ja aineisto	9
3.2.1	Rajoitukset ja tutkimuksen läpinäkyvyys	12
4	Humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeutus perussuomalaisten puheessa	14
4.1	Retoriikan muutos puolueen historiassa	14
4.2	Kansallisen identiteetin rakentuminen vastakkainasettelun kautta	16
4.2.1	Kansan rakentuminen ja ulossulkeva nationalismi	16
4.2.2	"Hyvän" ja "pahan" maahanmuuttajan rajanveto	17
4.3	Retoriset keinot maahanmuuton vastustamisessa	18
4.3.1	Uhkakuvien ja merkitysten luominen	18
4.3.2	Kansa vastaan eliitti	20
4.3.3	Affektit ja vihapuhe	21
5	Johtopäätökset	24
	Lähteet	26
	Liitteet	29

1 Johdanto

Vuonna 2025 osallistuin yliopiston kesävaihtoon Saksan ja Puolan rajalla. Kesäkoulun aiheena oli ihmisoikeuksien toteutuminen Euroopan unionin ihmisoikeustuomioistuimessa. Osallistujat tulivat eri maista, joten monet kansallisuudet sekä etnisyydet olivat edustettuina opiskelijoiden kesken. Samaan aikaan alueen poliittinen ilmapiiri oli kiristynyt. Silta kahden maan välillä oli suljettu, sillä molemmat maat halusivat rajoittaa toimella maahanmuuttoa (Karismo, 2025). Tästä syystä myös opiskelijat tarkastettiin rajalla sillan molemmissa päissä. Eräässä rajatarkastustilanteessa osa opiskelijoista joutui äärioikeistolaisen ryhmän rasististen huutojen ja häirinnän kohteeksi.

Kansallismielisten ja populististen puolueiden kannatus Euroopassa on noussut 2000-luvulla (Zehnter, 2025). Myös Suomessa vuoden 2023 eduskuntavaaleissa Perussuomalaiset ylsivät suureen vaalivoittoon. He saivat 46 paikkaa eduskunnassa, ja pääsivät toiseksi suurimpana puolueena hallituskoalitioon. Pääministeri Petteri Orpon (kok.) hallitus toteutti osakseen yleiseurooppalaista trendiä yhdistäessään koalitiossa talousoikeiston ja kansalliskonservatiivisen radikaalioikeiston tasapainottamaan taloutta ja kiristämään maahanmuuttopolitiikkaa (Kestilä-Kekkonen ym., 2024). Yhteistyö hallituksen välillä ei kuitenkaan ole ollut saumatonta. Jo hallituksen aloittaessa kesällä 2023 puhkesi ensimmäinen ”rasismikohu” kun silloinen perussuomalaisten elinkeinoministeri Vilhelm Junnila (ps.) yhdistettiin ääriliikkeeseen ja natsismiin. Samana päivänä sisäministeri Mari Rantasen (ps.) katsottiin viittaavan väestönvaihtoteoriaan, joka on luokiteltu äärioikeiston käyttämäksi salaliittoteoriaksi. (MTV uutiset, 2025). Junnila erosi tehtävästään ja Orpo toivoi kansainvälisen keskustelun aiheesta loppuvan. Rantanen sai jatkaa sisäministerinä.

Jännitteet heijastavat laajempaa ilmiötä, jossa erityisesti maahanmuuttoon liittyvä poliittinen puhe toimii keskeisenä vastakkainasettelun areenana, missä rajanvedot rakennetaan ja oikeutetaan. Poliittinen retoriikka ei pelkästään kuvaa yhteiskunnallista todellisuutta vaan myös rakentaa sitä. Vastakkainasettelujen kautta tuotetut uhkakuvat voivat synnyttää tunteisiin tai arvoihin perustuvia antipatioita. Asenteet vahvistavat ryhmäjakoja, joissa rajanvedot oikeuttavat poliittista toimintaa esimerkiksi liikkeiden tai puolueiden kautta. Humanitäärinen maahanmuutto onkin muodostunut keskeiseksi poliittiseksi kiistakysymykseksi sekä Suomessa että muualla Euroopassa. Tästä syystä maahanmuuttoon

liittyvän retoriikan tutkiminen on tärkeää, sillä retoriikalla voidaan vaikuttaa maahanmuuttajien asemaan.

Tässä kandidaatintutkielmassa tarkastellen niitä retoriikan keinoja, joita perussuomalaiset käyttävät puheessaan oikeuttaessaan humanitäärisen maahanmuuton vastustamista. Rasismikohut eivät jääneet vuoteen 2023, vaan julkisuudessa on käsitelty monenlaisia perussuomalaisten kansanedustajien ulostuloja koko hallituskauden (MTV uutiset, 2025). Käyn tutkielmassa läpi Perussuomalaisen puolueen entisten ja nykyisten jäsenten retoriikkaa, sillä läpi puolueen historian perussuomalaisten edustajat ovat herättäneet huomiota puheillaan ja kirjoituksillaan. Tarkastelen aiempaan tutkimukseen perustuen millaisia vastakkainasetteluja perussuomalaiset tuottavat maahanmuuttokeskusteluissa ja miten nämä kielelliset rajanvedot rakentuvat eri teemojen kautta. Huomioitavaa on myös se, miten oikeistopopulistista politiikkaa harjoittava puolue on päässyt hallituspuolueeksi demokraattisten vaalien kautta. Kansalaisten äänestyskäyttäytyminen on vuosikymmenten aikana muuttunut vähemmän konsensushakuiseksi ja enemmän polarisoituvaksi (Kestilä-Kekkonen ym., 2024). Affektiivinen eli tunneperäinen polarisaatio on ollut kasvussa Suomessa vuoden 2011 eduskuntavaalien jälkeen. Samana vuonna perussuomalaiset vakiinnuttivat asemaansa puoluekentässä. Pohdin tutkielman lopuksi miten Perussuomalaisen puolueen olemassaolo vaihtoehtona liittyy demokratiaan ja miten retoriset valinnat muovaavat hyväksyttävää poliittista puhetta.

2 Käsitteellinen viitekehys

Tässä osiossa erittelen tutkimuskysymykseeni liittyvät tärkeimmät käsitteet, jotka ovat oikeistopopulistinen retoriikka, perussuomalaiset puolueena, sekä humanitäärinen maahanmuutto vastakkainasettelun jakolinjana.

2.1 Oikeistopopulistinen retoriikka

Populismia pidetään usein ideologisesti ohuena mutta poliittisesti vaikutusvaltaisena liikkeenä (Vainikkala, 2020). Populistiset puolueet tulevat perinteisten puolueiden ulkopuolelta luomaan vastakkainasettelun avulla eroa kansan ja eliitin välille, usein ylittäen perinteisen vasemmisto-oikeisto akselin. Populismi onkin ideologiamääritelmän lisäksi eräänlainen merkitystenantoprosesseihin pohjautuva ilmiö, johon liittyvät hegemonia, retoriikka ja artikulaatio. (Palonen & Saresma, 2017). Populismien retoriikkaa tutkineen Pierre-André Taguieffin mukaan populismi tarkoittaa kansaan vetoavaa tyyliä, jossa käytetään taidokkaasti poliittisia ja sosiaalisia tilanteita luodakseen symboliikkaa (Vaarakallio & Palonen, 2017). Tässä tutkielmassa tarkastelen populistista retoriikkaa retorisperformatiivisena ilmiönä eli todellisuuden ja merkitysten tuottamisen kautta. Prosessiin kuuluu vahva tunnepitoisuus ja samaistuvuuden kokemuksen luominen (Palonen & Saresma, 2017).

Poliittisten puolueiden sisältä populistista retoriikkaa löytyy sekä vasemmistosta että oikeistosta. Tässä tutkielmassa viitataan populistisen retoriikan käsitteellä oikeistopopulismiin. Oikeistopopulismiin on useimmin liitetty konservatiivisia arvoja, nostalgista menneen ajan kaipuuta ja maahanmuuttovastaisuutta (Vainikkala, 2020). Oikeistopopulismi eroaa vasemmistopopulismista myös vahvalla nationalistisuudella (Vainikkala, 2020). Nativismin käsite laajentaa nationalismia maahanmuuttovastaisuuteen ja vieraiden kulttuurien vastustamiseen. Yksi keskeisimmistä populistisen vaikuttamisen keinosta on hyödyntää tiettyä vähemmistöä kuten maahanmuuttajia vastakkainasettelun ja ”toiseuden” tuottamisessa. Tällöin vähemmistöstä saadaan syntipukki, johon liitetään pelkoa ja uhkakuvia (Ruotsalainen & Saresma, 2017; Vainikkala, 2020). Nativismi on populistitutkija Cas Mudden mukaan merkittävä erontekijä myös oikeistopopulististen ja radikaalioikeistopopulistien välillä (Vainikkala, 2020).

2.2 Perussuomalaiset populistisena puolueena

Suomen puoluekentässä populistista puoluetta edustaa Perussuomalaiset. Puolueen sisällä on esitetty ristiriitaisia näkemyksiä populistisuudesta, mutta tutkimuskirjallisuudessa perussuomalaiset on laajasti kytketty populismiin (Herkman, 2016; Vaarakallio & Palonen, 2017; Vainikkala, 2020). Tässä tutkielmassa puolueen tarkastelu perustuu kirjallisuudessa vakiintuneeseen tulkintaan. Vaikka analyysissä olevissa sitaateissa on nativismiin viittaavaa retoriikkaa, määrittelen Perussuomalaiset oikeistopopulistiseksi puolueeksi.

Perussuomalaiset perustettiin entisen Suomen Maaseudun Puolueen jälkeen vuonna 1995, ja se oli pitkään pienpuolue. Vasta 2000-luvun loppupuolella puolue oli vakiinnuttanut asemansa neljänneksi suurimpana puolueena (Herkman, 2016). Samoihin aikoihin populismi oli Suomessa noussut. Tätä seurasi sensaatiomaisiksi kutsutut ”jytkyvaalit” vuonna 2011, jolloin Perussuomalaiset nousivat kolmanneksi suurimmaksi puolueeksi. Puolue pääsi hallitukseen ensimmäisen kerran vuonna 2015. Kesäkuussa 2017 puolue hajaantui, kun Jussi Halla-aho syrjäytti pitkään Perussuomalaisten puheenjohtajana toimineen Timo Soinin. Soini onnistui hajoamiseen saakka pitämään samassa puolueessa vanhan SMP:n kannattajat sekä radikaalimmat ja maahanmuuttovastaisemmat kannattajat, jota myös Halla-aho edustaa. (Palonen & Saresma, 2017). Halla-aho on kirjoittanut maahanmuuttovastaisia kirjoituksia blogissaan *Scripta – kirjoituksia uppoavasta lännestä* vuodesta 2005 vuoteen 2019. Hänen puheenjohtajakautensa Perussuomalaisissa kesti vuodesta 2017 vuoteen 2021.

Populismien nousua Suomessa ja Perussuomalaisten vaalimenestystä on tutkimuskirjallisuudessa tarkasteltu toisiinsa kytkeytyvinä ilmiöinä (Vaarakallio & Palonen, 2017). Lisäksi puolueen hajoamista on selitetty muun muassa retoriikkaan ja vastakkainasetteluun liittyvillä tekijöillä, joita on puolueen toiminnassa korostettu (Palonen & Saresma, 2017). Perussuomalaiset ovat kuvanneet ”korruptoituneen eliitin” usein eurooppalaisten, yhteisesti hyväksytyjen arvojen kuten Euroopan unionin lainsäädännön kautta (Nordensvard & Ketola, 2015). Erityisesti Soinin aikaan EU-vastaisuus oli puolueen yksi merkittävimmistä vaaliteemoista. Perussuomalaiset ovat olleet EU-vastaisia osittain turvautuessaan nationalismiin eli kansallistunteeseen. Retoriikan taustalla on ajatus oman kulttuurin säilyttämisestä (Lähdesmäki, 2019). Perussuomalaisten käyttämässä retoriikassa esimerkiksi Euroopan Unioni esitetään eliitin pitkänä projektina, jonka päämääränä on tuoda multikulturalismia kaikkiin Euroopan maihin. Perussuomalaisten puheessa prosessin

seurauksena on laaja segregatio, monikulttuurisuuden sekä humanitäärisen maahanmuuton lisääntyminen. (Nordensvard & Ketola, 2015). Soinin puheenjohtajuuden jälkeen EU-vastaisuuden merkitys keskeisenä vaaliteemana on vähentynyt maahanmuuttovastaisuuden korostuessa.

2.2.1 Humanitäärinen maahanmuutto ryhmärajojen rakentajana

Humanitäärinen maahanmuutto on yksi keskeisimmistä rajanvetoon liittyvistä teemoista poliittisessa keskustelussa (Zehnter, 2025). 'Ulkomaalaiset' erotellaan oikeistopopulismissa usein ulkoryhmänä rakennetusta sisäryhmästä, eli syntyperäisistä kansalaisista. 'Kansan' käsite on suomen kielessä poikkeuksellinen, sillä se viittaa samalla ihmisiin ja juridiseen kansalaisuuteen (Kuisma, 2013). Eron tekeminen maahanmuuttajien ja kuvitteellisten kansalaisten kesken on siis retorisesti monitulkintaista. Olen rajannut tutkimuksessani maahanmuuton käsitteen humanitäärisen maahanmuuttoon, sillä tutkimuskirjallisuudessa populistinen ja maahanmuuttokriittinen retoriikka kohdistuu erityisesti pakolaisstatuksen omaaviin henkilöihin. Työperäinen maahanmuutto esitetään usein maahanmuuton hyväksyttävämpänä muotona (Kuisma, 2013). Käytän kuitenkin humanitäärisestä maahanmuutosta myös lyhennettä ”maahanmuutto”. Käsitteiden eron yhteyttä ja kompleksisuutta havainnollistaa esimerkiksi Timo Soinin toteamus:

”Tämä on se liima. Kaikki katsotaan maahanmuuton kautta. Puolueen edustajat sanovat, etteivät he vastusta intialaisten insinöörien tuloa. Kyllä he vastustavat insinöörejäkin vaikka eivät voi sitä sanoa.” - Timo Soini (Kankkonen, 2025)

Perussuomalaisten puoluehistoriassa maahanmuutto on pysynyt keskeisenä teemana sekä Soinin että Halla-ahon puheenjohtajakausilla. Vuoden 2015 pakolaiskriisi aiheutti kuitenkin poliittisia erimielisyyksiä puolueen sisällä. Tutkimuskirjallisuudessa on tarkasteltu maahanmuuton yhteyttä laajempiin uhkakuviiin ja yhteiskunnallisen muutoksen pelkoihin. Ilmiötä voidaan tarkastella populistiselle retoriikalle tyypillisenä tapana rakentaa ryhmärajoja ja vastakkainasettelua sisä- ja ulkoryhmien välille. Tarkastelen näiden retoristen keinojen ilmentymistä tarkemmin tutkielman analyysiosiossa.

3 Tutkimuksen toteutus

Tässä osiossa esittelen tutkimuskysymyksen, tutkimuksen tavoitteen, menetelmät, sekä aineiston.

3.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymys

Tutkielman tavoitteena on selvittää miten aiemmassa tutkimuksessa on kuvattu perussuomalaisten retoriikkaa, ja millaisia vastakkainasetteluja puolue luo humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen kontekstissa. Olen muotoillut tutkimuskysymyksiäni:

Miten perussuomalaiset oikeuttavat humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeistopopulistisen retoriikan keinoin?

Lisäksi tutkielma tarkastelee millaisten teemojen kautta oikeutus rakentuu. Valitsin tutkimuskohteeksi perussuomalaisten retoriikan, koska puolue on näkyvin oikeistopopulistinen toimija suomalaisessa politiikassa. Tutkielmassa analysoidaan myös puolueen lähihistorian vaikutusta tähänhetkiseen retoriikkaan. Lopuksi pohdin yhteiskunnallisen keskustelun retorista rajaa ja Perussuomalaisten merkitystä demokratian kontekstissa.

3.2 Menetelmät ja aineisto

Tämä kandidaatintutkielma on toteutettu kuvailevana kirjallisuuskatsauksena. Kuvaileva kirjallisuuskatsaus mahdollistaa aiemman tutkimuskirjallisuuden tulkinnan ja synteessin ilman systemaattisen katsauksen tiukempaa metodologista rajausta (Vilka, 2024). Menetelmän tarkoituksena tässä tutkielmassa on muodostaa kokonaiskuva siitä, miten perussuomalaisten populistista retoriikkaa liittyen maahanmuuttoon on tutkittu aiemmassa kirjallisuudessa, ja tämän kautta vastata tutkimuskysymykseeni. Tutkimuksen tavoitteena on kirjallisuuden perusteella analysoida aiemmissa tutkimuksissa toistuvia maahanmuuttoon ja retoriikkaan liittyviä teemoja, sekä tapoja jotka oikeuttavat vastustamista.

Tutkielman aineistona toimii kymmenen (n=10) tieteellisesti vertaisarvioitua tutkimusartikkelia, jotka valikoituivat tutkimuskysymyksen kannalta keskeisen sisällön perusteella. Etsin aineistoa Utu Volterista, Finnasta ja Google Scholarista. Käytin hakusanoina esimerkiksi ”perussuomalaiset”, ”Halla-aho AND retoriikka”, ”The True Finns

AND *populism*”, ”*rhetoric AND Finland AND immigration*”. Vaikka tutkimukset ovat eri tieteenaloilta, jokainen valitsemistani artikkeleista käsittelee populismia ja retoriikkaa. Rajasin hakutulokset englanninkielisiin ja suomenkielisiin teksteihin. Kirjallisuuskatsaus toteutetaan viimeisimpään tutkimukseen nojaten, joten analysoin tutkimuksia aikajanelta 2013–2025.

Vaikka Perussuomalaiset luokitellaan edelleen ”uudeksi puolueeksi” siitä on tehty määrällisesti paljon tutkimusta. Tutkimusta löytyi erityisesti politiikan tutkimuksen kentältä, mutta myös sosiaalitieteistä, viestintätieteistä ja historian oppialalta. Vaikka moni valitsemistani artikkeleista on politiikan tutkimuksen alaisuudesta, tutkimuksen aihe on sidoksissa sosiaalitieteisiin. Tarkastelu ihmisten luomista ryhmistä, ja niiden välisestä käyttäytymisestä yhteiskunnassa kytkee tutkielman sosiologiseen tutkimusperinteeseen. Aineiston monitieteisyys mahdollistaa populistisen retoriikan rakentumisen systemaattisen ja kriittisen analysoinnin useista eri näkökulmista.

Taulukossa 1 esitellään analyysissä tarkastellut vertaisarvioidut tutkimusartikkelit (n=10). Tutkielmassa hyödynnetään lisäksi teoreettista taustakirjallisuutta kansallisesta identiteetistä ja populismista. Suomalaisen oikeistopopulistisen retoriikan tutkimus on verrattain rajallinen tutkimuskohde, minkä vuoksi samat tutkijat toistuvat aineistossa.

Taulukko 1

Tekijä	Julkaisu	Kuvaus sisällöstä
Herkman, J. (2016).	Populistiskandaalit uutena poliittisen skandaalin muotona – esimerkkeinä Halla-ahon ja Immosen tapaukset. <i>Sociologia</i> , 53(4), 358–376.	Diskurssianalyysi Perussuomalaisten päivityksistä. Artikkelii käsittelee populistiskandaaleja ja vihapuhetta.
Kuisma, M. (2013).	“Good” and “bad” immigrants: The economic nationalism of the True Finns’ immigration discourse. Teoksessa U. Korkut, G. Bucken-Knapp, A. McGarry, J. Hinnfors, & H. Drake (Toim.), <i>The Discourses and Politics of Migration in</i>	Diskurssianalyysi Perussuomalaisten puolueohjelmasta ja puoluen jäsenten teksteistä. Tekstissä analysoidaan taloudellista nationalismia sekä maahanmuuttajamyytiiä.

	<i>Europe</i> . Palgrave Macmillan US, 1–24.	
Mattila, M. & Haasio, A. (2025)	Vihapuheen kohteet ja teemat sekä lajit ja muodot ennen ja nyt. <i>Ennen ja nyt: Historian tietosanomat</i> , 25(2), 155–175.	Analysoitu poliittisen vihapuheen olemusta, eroja ja teemoja 1930- ja 2000-luvuilla.
Palonen, E. (2017).	Timo Soinin populismin perusta 1988–2017. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma (Toim.), <i>Jätkä & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka</i> (s. 221–248).	Vertaisarvioidun tietokirjan luvussa käsitellään Timo Soinin tekstejä hänen poliittiselta uraltaan populistiteoreetikko Ernesto Laclauta hyödyntäen.
Palonen, E. (2020).	Populismin muoto, diskursiivisuus ja retoriikka: analyysi soinilaisuudesta. <i>Politiikka</i> , 62(2), 125–145.	Retorisperformatiivinen diskurssiteoria Timo Soinin retoriikasta. Populismia tarkastellaan merkityksenantoprosessina.
Ruotsalainen, M., & Saresma, T. (2017).	Monikulttuurisuuskeskustelu Suuivirrestä maahanmuuttajamyttiin. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma (Toim.), <i>Jätkät & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka</i> . (s. 151–179).	Retorisperformatiivinen analyysi miten monikulttuurisuuden käsite muovautuu 2000-luvulla.
Salojärvi, V., Palonen, E., Horsmanheimo, L., & Kylli, R.-M. (2023).	Protecting the future ‘Us’: A rhetoric-performative multimodal analysis of the polarising far-right YouTube campaign videos in Finland. <i>Visual Studies</i> , 38(5), 851–866.	Retorisperformatiivinen multimodaalinen analyysi miten vastakkainasettelu rakentuu Perussuomalaisten ja Sinimusta liikkeen vaalivideoissa.
Saresma, T., & Tulonen, U. (2020).	Halla-ahon ahdistus ja ironia: ulossulkeva suomalaisuus ja ahdas nationalismi <i>Scripta-</i>	Retorisperformatiivinen analyysi Halla-ahon blogista ja miten blogissa luodaan retorisesti uusia käsitteitä

	blogissa. <i>Joutsen/Svanen - Erikoisjulkaisu</i> , (4), 141–164.	ulossulkevaan nationalismiin pohjautuen.
Vainikkala, E. (2020).	Populismien väkevytyminen – populistisesta retoriikasta ideologiseen fantasiaan. <i>Politiikka</i> , 62(2), 107–124.	Retorinen analyysi poliittisesta tekstistä hyödyntäen populistiteoreetikko Ernesto Laclau ja René Girardin käsitteitä.
Zehnter, L. (2025).	Identity Through Distinction: Contextualizing Populist In- and Outgroup References. <i>Political Studies</i> , 74(2), 673–693.	Kvantitatiivinen tekstianalyysi Euroopan oikeistopopulistien käyttämistä affekteista, joiden kautta sisä- ja ulkoryhmät määritellään.

3.2.1 Rajoitukset ja tutkimuksen läpinäkyvyys

Tunnistan aineiston analyysissä osittain ongelmalliseksi vanhojen sitaattien käytön.

Esimerkiksi vanhimmat analyysiosiossa käsiteltävät Jussi Halla-ahon *Scripta – kirjoituksia uppoavasta lännestä*-blogiteksteistä on julkaistu vuonna 2005. Halla-aho on myöntänyt osan teksteistä olevan ”tyhmiä ja harkitsemattomia”, mutta kaikissa on hänen mukaansa pointti (Vainikkala, 2020). Kandidaatintutkielmassani tarkastellaan perussuomalaisten retoriikkaa, jota sitaatit kuvaavat. Kaikki sitaatit ovat joko nykyisiltä tai entisiltä puolueen jäseniltä. Halla-aho ei ole myöskään tarkentanut tai eritellyt hänen mukaansa epäasiallisia tekstejä. Tekstien analysointi on tärkeää ottaen huomioon poliitikkojen valta-aseman. Lisäksi vanhempien sitaattien ja tutkimusten käyttö tutkielmassa on perusteltua, sillä tutkielma käsittelee myös perussuomalaisten retoriikan historiallista muutosta.

Tutkimusaiheen ajankohtaisuus ja henkilökohtainen kiinnostukseni aiheeseen voivat vaikuttaa tulkintojen muodostumiseen. Tieteellisen tutkielman on oltava objektiivinen ja nojautua aiempaan tutkimukseen (Vilkka, 2024). Tämän vuoksi olen pyrkinyt analyysissä sitomaan havainnot mahdollisimman tarkasti tutkimuskirjallisuuteen nostamalla suoria sitaatteja analyysin tueksi jokaiseen teemaan. Tutkielman tavoitteena ei ole kiistää maahanmuuttoon liittyviä yhteiskunnallisia ongelmia, vaan tarkastella entisten ja nykyisten perussuomalaisten kielenkäyttöä.

Olen käyttänyt generatiivista tekoälyä opinnäytetyöni laatimisen apuna. Turun kauppakorkeakoulun ohjeistuksen mukaisesti opinnäyteprosessin aikana käyttämäni tekoälytyökalujen ja niiden käytön yksityiskohtainen kuvaus on liitteessä [1].

4 Humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeutus perussuomalaisten puheessa

Tässä osiossa vastaan tutkimuskysymykseeni aineiston analyysin avulla. Aineistosta löytyneet teemat jäsenettiin kahteen analyyttiseen kokonaisuuteen. Ensimmäinen kokonaisuus tarkastelee historiaan pohjautuvaa prosessia maahanmuuton vastustamisen oikeutuksen taustalla. Tähän luokitellaan puolueen retoriikan muutos ajassa sekä kansallisen identiteetin rakentuminen vastakkainasettelun kautta. Toinen kokonaisuus keskittyy perussuomalaisten käyttämiin populistisen retoriikan keinoihin puolueen jäsenten ulostuloissa. Näihin lukeutuvat esimerkiksi retoriikan merkityksenannot, uhkakuvien tuottaminen, sekä affektien hyödyntäminen. Näiden kokonaisuuksien kautta tutkielmassa analysoidaan, miten humanitäärisen maahanmuuton vastustaminen rakentuu retoriikan keinoin sekä taustalla olevan prosessin kautta että kielellisesti tuotettuna.

4.1 Retoriikan muutos puolueen historiassa

Perussuomalaista puoluetta johtaneen Timo Soinin merkitys puolueelle on kiistaton. Soini toimi puolueen puheenjohtajana vuodesta 1997 alkaen, ja ennen tätä hän oli aktiivinen myös Perussuomalaisia edeltäneessä SMP:ssä (Palonen, 2017). Tutkimuskirjallisuudessa on esitetty, että puolueen johdon vaihtumisen jälkeen kärkeä retoriikka ja vastakkainasettelu ovat lisääntyneet (Mattila & Haasio, 2025; Saresma & Tulonen, 2020). Sebastian Tynkkysen (ps.) mukaan Perussuomalaisilla ei ollut puolueena selkeää linjaa maahanmuuttoon Timo Soinin puheenjohtajakaudella (Kankkonen, 2025). Vuoden 2011 eduskuntavaaleissa Perussuomalaisten pääargumentti oli, että Suomen tulee olla maahanmuuttopolitiikassa tiukka, jos sillä on negatiivisia seurauksia suomalaiseen yhteiskuntaan ja yhtäältä avoin sellaiseen maahanmuuttoon, jolla on neutraali tai positiivinen vaikutus (Kuisma, 2013). Vuonna 2013 Soini kiisti maahanmuuttokriittisyyden lisääntyneen puolueessa. Vuotta myöhemmin Euroopan parlamenttiin valittu Jussi Halla-aho kuitenkin kritisoi Soinin näkemystä *Lännen median* haastattelussa toteamalla, että puoluejohdossa olisi terveellistä ymmärtää maahanmuuttokriittisyys osana Perussuomalaisten kannatusta (Kankkonen, 2025). Soinin maltillisesta suhtautumisesta maahanmuuttokysymykseen kertoo esimerkiksi vuonna 2014 julkaistussa *Peruspomo* kirjassa oleva sitaatti:

” Olen meidän nuorille miehillemme jo sanonut, että jos teillä ei ole muita aiheita kuin maahanmuutto, niin eihän teidän asialistanne kovin pitkä ole. [--] Minua jo vähän ärsyttää, että meidän nuoret miehemme ovat niin oikealla, kun minä en ole koskaan ollut.” – Timo Soini, (Palonen, 2017).

Samassa kirjassa Soini toteaa myös suoraan: ”En näe maahanmuuttoa suurimpana yhteiskunnallisena ongelmana” (Palonen, 2017). Maahanmuutto näyttäytyi siis toissijaisena poliittisena teemana Soinin johtamassa puolueessa. Soinin puheessa painottuivat pragmaattiset ja talouspoliittiset näkökulmat, kun taas myöhemmässä puolueen retoriikassa korostuvat vahvemmin kansalliseen identiteettiin ja uhkakuviiin liittyvät teemat. Huomioitavaa on kuitenkin myös Soinin pitkä valtakausi ja hänen puolueensa harjoittama politiikka ennen Halla-ahoja. Vaikka maahanmuutto ei ollut Soinille politiikan suurin yhteiskunnallinen ongelma, hän salli puolueen sisällä myös kärjekkäämpää keskustelua aiheesta. Tämä näkyi erityisesti Tony Halmeen tapauksessa. Tutkimuskirjallisuus osoittaa miten Halme käytti lyhyellä poliittisella urallaan provosoivampaa maahanmuuttovastaista retoriikkaa jo vuoden 2003 eduskuntavaaleissa (Kuisma, 2013; Palonen, 2017, 2020). Hän toi keskusteluun termit kuten ”elintasopakolaisuus” ja ”kiintiöpakolaisuus”, jotka ovat edelleen osa argumentaatiota maahanmuuttoa vastaan (Palonen, 2017). Perussuomalaisen puolueen sisällä esiintyi siis jo Soinin kaudella kärjekkäämpää retoriikkaa, vaikka se ei edustanut puolueen virallista linjaa. Lopulta Halme erotettiin, mutta hänen puhetapansa edusti selkeästi ennakoivaa poikkeusta. Hän ilmensi kielenkäyttöä, joka normalisoituisi myöhemmässä vaiheessa osaksi laajempaa puolueen viestintää.

Tutkimuskirjallisuuden mukaan Halmeeseen liittyvää kohua voidaankin pitää ensimmäisenä varsinaisena kansallisena skandaalina perussuomalaisessa puolueessa (Herkman, 2016). Herkmanin (2016) mukaan populistiskandaalit syntyvät usein tilanteissa, joissa yksittäinen toimija rikkoo julkisen keskustelun normeja esimerkiksi maahanmuuttajiin kohdistuvalla loukkaavalla puheella. Normirikkomus liittyy poliittisen toimijan vakaumukseen, jolloin hänen kanssaan samaa mieltä olevat synnyttävät vastareaktion ja syyttävät esimerkiksi mediaa ajohdista. Skandaalista saattaa tulla rikossyyte tai muita seuraamuksia, mutta se ei välttämättä johda suosion laskuun. Normirikkomukset siis saattavat kääntää epäsuotuisan huomion populistiselle liikkeelle suotuisaksi. Tämä liittyy myös myöhemmin analyysissä käsiteltävään vastakkainasettelun luomiseen kansan ja eliitin välillä.

Retoriikan muutos ei siis koske ainoastaan sävyjä vaan myös tapaa, jolla maahanmuuton vastustaminen oikeutetaan puolueen sisällä. Halmeen tapaus osoittaa, ettei humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen retoriikka ole välttämättä sidoksissa pelkästään puolueen viralliseen linjaan, vaan myös yksittäiset henkilöt voivat omilla puhetavoillaan muokata poliittisen keskustelun rajoja. Muutos puolueen sisällä on keskeinen, sillä puhetapojen muutos

muuttaa myös oikeuttamisen perusteita pragmaattisista argumenteista kohti identiteettejä ja uhkakuvien rakentamiseen liittyviä perusteluja. Soinin ja Halla-ahon poliittisista näkemyseroista kertoo myös Halla-ahon aikakauden nimitys ”halla-aholaisuus”. Kehitys, jossa maahanmuuttokriittisyys nousee keskeiseksi osaksi puolueen poliittista identiteettiä, konkretisoituu erityisesti Halla-ahon retoriikassa.

4.2 Kansallisen identiteetin rakentuminen vastakkainasettelun kautta

Tutkimuksissa toistuvana teemana maahanmuuton vastaisessa retoriikassa nousee kansallinen identiteetti (Palonen, 2020; Salojärvi ym., 2023; Saresma & Tulonen, 2020). Tässä luvussa tarkastelen miten kansallinen identiteetti rakentuu Perussuomalaisen puolueen edustajien sitaateissa ja miten tämä oikeuttaa humanitäärisen maahanmuuton vastustamista. Kansallinen identiteetti tarkoittaa laajempaa ryhmäidentiteettien muodostelmaa, jolloin yksilön sosiaalinen identiteetti on osana kollektiivista identiteettiä kansakuntaryhmän jäsenenä (Anttila, 2007). Kansalliseen identiteettiin liittyy nationalismi eli kansallistunne, joka erityisesti kiinnittyessään laitoikeistolaiseen vihamielisyyteen on synnyttänyt rasismia ja muukalaisvihaa (Saresma & Tulonen, 2020).

4.2.1 Kansan rakentuminen ja ulossulkeva nationalismi

Populistisessa retoriikassa ”kansaa” ei ole neutraali käsite, vaan kielellisesti rakennettu sisäryhmä. Kansaan liitetään usein yhteisiä nimittäjiä kuten kulttuuri, tavat, historia ja kieli, jotka rajaavat yhteisön erillisiksi muista. Ihmisryhmä erottuu muusta ympäristöstään poliittisissa kontekstissa usein oman valtionsa sisälle (Anttila, 2007). Kyse on kuitenkin myös identiteettiin liittyvästä rajanvedosta. Kansallinen identiteetti saa merkityksensä erityisesti silloin kun toiseutta edustavat ryhmät suljetaan ulos sisäryhmästä eli usein ’kansasta’ pois. Tämä näkyy esimerkiksi seuraavassa Perussuomalaisten entisen kansanedustajan ja ministerin Sampo Terhon vuonna 2007 julkaistussa kirjoituksessa:

”Suomalainen nationalismi on hiljaista mutta voimakasta. [--] Kansallistunto on pelastanut meidät sodissa, rakentanut henkisen pohjan peruspalvelujemme korkealle tasolle ja jo aiemmin historiassa muun muassa estänyt meitä venäläistymästä sortokausien aikana. Suomalainen nationalismi on pitkän kehityksen tulos ja oikein ymmärrettynä tämän, maailman vähiten korruptoituneen kansamme selkärankaa.” – Sampo Terho, (Ruotsalainen & Saresma, 2017).

Terhon sitaatissa suomalainen kansa esitellään positiivisesti latautuneella ja moraalisesti arvokkaalla tavalla. Hän määrittelee suomalaisen nationalismin osana koettua kansaa

käyttäessään ”me”-muotoa rakentaessaan historiallista kertomusta. Pronominin käyttö viittaa yhtenäiseen kokemukseen historiasta, vaikka kyse on kielellisesti tuotetusta sisäryhmästä. Terho käyttää kertomustaan pohjana tämänhetkisen hyvinvointivaltion olemassaololle. Hän käyttää Suomesta ilmausta ”maailman vähiten korruptoituneen kansa”, joka luo hyveellisiin moraaleihin latautuneen arvopohjan.

Vastaava nationalismiin nojautuva retoriikka on toistunut esimerkiksi Perussuomalaisten vuoden 2019 eduskuntavaalimainoksessa, jossa narratiivinen ja nostalgiaan painottuva kertomus Suomen synnystä esitetään maahanmuuton ja poliittisen eliitin vaarantamana (Salojärvi ym., 2023). Kuten tutkimuksessa on esitetty, populistisessa retoriikassa kansa koetaan moraalisesti puhtaana osana isänmaata ja korruptoinutta eliittiä vastaan (Zehnter, 2025). Kansaksi määritellyn ryhmän sisällä on yleensä hyvin paljon ristiriitoja, vaikka se koettaisiin näennäisesti yhtenäiseksi rintamaksi ulkoista uhkaa vastaan. Kun kansa esitetään historiallisesti yhtenäisenä ja suojeltavana joukkona, maahanmuutto voidaan kehystää uhkana jatkuvuudelle. Tällöin nationalismi saa nativistisia piirteitä, kun maahanmuuton vastustaminen oikeutetaan osana kansallista identiteettiä ja hyvinvointivaltion suojelemista.

4.2.2 ”Hyvän” ja ”pahan” maahanmuuttajan rajanveto

Oikeistopopulistisessa retoriikassa on tyypillistä määritellä kansaan kuuluvat kuulumattomien perusteella (Zehnter, 2025). Tällöin toimijan ei tarvitse suoraan määritellä keitä hän todellisuudessa edustaa. Seuraavassa *Scripta*-blogin sitaatissa Halla-aho perustelee maahanmuuton vastustamista:

” [--] suomalaiset vastustavat sellaista maahanmuuttoa, josta on Suomelle taloudellista ja yhteiskunnallista vahinkoa, sekä sitä, että heidän hyväntahtoisuuttaan ja sinisilmäisyyttään käytetään häikäilemättä hyväksi. Kävisi ilmi, että suomalaisilla ei pääsääntöisesti ole mitään sellaisia maahanmuuttajia vastaan, jotka kotouttavat itse itsensä, ilman yhteiskunnan jatkuvaa interventiota.” – Jussi Halla-aho, (Saresma & Tulonen, 2020).

Kuten aiemmassa Terhon sitaatissa, myös Halla-ahon blogissa suomalaiset kansana esitetään homogeenisenä joukkona, jolla on yhtenäinen mielipide. Halla-ahon sitaatissa suomalaiset kuvaillaan hyväntahtoisina ja maahanmuuttajat järjestelmän hyödyntäjinä. Vastakkainasettelu ryhmien välillä luo moraalisen eron, jolloin maahanmuuttajien hyväksikäytön vastustaminen oikeutetaan. Halla-aho perustelee maahanmuuttovastaisuuden taloudellisilla argumenteilla, jolloin vastustaminen nojautuu hyvinvointivaltion kestämyyteen eli rationaaliseen välttämättömyyteen. Kuisman (2013) artikkelin mukaan tämä on tyypillistä taloudelliseen

nationalismiin vetoamista oikeistopopulistisessa retoriikassa. Työperäinen maahanmuutto nähdään hyväksyttävämpänä kuin humanitääriin maahanmuutto. Tutkimukset osoittavat Halla-ahon sitaatissa näkyvän retoriset valinnat osaksi maahanmuuttajamyytin rakentumista (Kuisma, 2013; Palonen, 2020; Ruotsalainen & Saresma, 2017). Sitaatissa toistuu oletus siitä, että töihin tulevat maahanmuuttajat kotouttavat itsensä ilman valtion apua esimerkiksi sosiaaliturvan kautta. Tällöin kokonaiseen ihmisryhmään liitetään oletuksia, joiden kautta heidät eritellään hyviin tai pahoihin (Ruotsalainen & Saresma, 2017). Näin humanitäärisen maahanmuuton vastustaminen perustellaan rationaalisena oikeutuksena oletettuihin haittoihin, eikä ideologisena kannanottona.

4.3 Retoriset keinot maahanmuuton vastustamisessa

Retoriikan tutkimuksessa kielellisen todellisuuden luominen tapahtuu sanojen performoimisen, merkitysten tuottamisen, haastamisen ja kiinnittymisen kautta (Palonen, 2017). Oikeistopopulistinen retoriikka tarjoaa monipuolisen aineiston kielellisten keinojen analysointiin. Tässä luvussa tarkastellaan Perussuomalaisen puolueen edustajien ulostuloja humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen yhteydessä erityisesti uhkakuvien, affektien ja vihapuheen kautta. Analyysi etenee aineistoesimerkkien kautta, joissa tarkastellaan kansan ja eliitin välistä vastakkainasettelua, sekä maahanmuuton kehystämistä turvallisuuskysymyksenä ja toiseutena.

4.3.1 Uhkakuvien ja merkitysten luominen

Halla-ahon *Scripta*-blogiteksteissä toistuvat pelko yhteiskunnan muutoksesta, suomalaisen kulttuurin häviämisestä, sekä väestönvaihdosta. Väestönvaihto tarkoittaa maahanmuuton seurauksista johtuvan ”etnisen puhtauden” menetyksen pelkoa. Kuten aiemmin johdannossa totean, termi on yhdistetty äärioikeiston käyttämiin salaliittoteorioihin, joissa uskotaan valkoisten kokevan kansanmurhan maahanmuuton seurauksena. (Saresma & Tulonen, 2020). Tuorein väestönvaihtoon liittyvä kohu tapahtui syksyllä 2025, kun perussuomalaisten kansanedustaja Teemu Keskisarja (ps.) toi termin keskusteluun Ylen A-studiossa:

”Ja väestönvaihtajille yksi tärkeä huomautus. Pidot eivät parane väkeä vaihtamalla, pikemminkin päinvastoin. Siivot, suomalaiset pidot muuttuvat kehitysmaalaiseksi, sikalaksi ja verilöylyksi. Siksi väestönvaihto sapettaa minua ja perussuomalaisia.” Teemu Keskisarja, (Nissinen, 2025)

Keskisarja perustelee humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen väestönvaihtoteorian lisäksi mielikuvilla suomalaisen yhteiskunnan rappeutumisesta. Hän määrittelee suomalaisen

yhteiskunnan kehittyneeksi ja järjestäytyneeksi käyttäessään termiä ”siivo”. Hänen uhkakuvansa mukaan maahanmuutto muuttaa Suomesta ”sikalan” ja aiheuttaa ”verilöylyn”. Tällöin hän liittää maahanmuuttajiin merkityksen, jonka mukaan maahanmuuttajat ovat jotain likaista ja eläimellistä. Keskisarja viittaa muihin yhteiskuntiin myös sanalla ”kehitysmää”. Tämä luo selkeän vastakkainasettelun sisäryhmän ja ulkoryhmän välille. Horisontaalinen käsitys ’toisesta’ liittyy kuulumiseen. Tällöin rajanveto tehdään kansalaisten sisällä olevien uhkana pidettyjen ryhmien kesken. Ajattelu liittyy antipluralismiin, jolloin monimuotoisuus yhteiskunnassa nähdään vaarallisena kehityksenä. (Zehnter, 2025).

Keskisarjan näkemys yhteiskunnasta on osa ideologista fantasiaa. Tällöin ideologia ei pelkää väärää todellisuutta, vaan tekee siitä fantasiamaisen kehyksen miten maailma nähdään (Vainikkala, 2020). Fantasian kautta suomalaisuus voidaan määritellä moraalisesti puhtaana ihanneyhteiskuntana, jota väkivaltaiseksi luonnehditut maahanmuuttajat uhkaavat. Väkivallan pelko ilmenee toistuvasti humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeuttamisessa. Toisin kuin Keskisarjan retoriikassa, Halla-aho erittelee *Scripta*- blogissaan suomalaisen väkivallan ja maahanmuuttajien tekemän väkivallan:

”Paitsi että maahanmuuttajien harrastama väkivalta on erittäin tavallista ja lisää yhteiskunnan absoluuttista vaarallisuutta, se eroaa kotoperäisestä mätkimisestä laadullisesti useassa suhteessa: a) Tekijät ovat selvinpään; b) Väkivalta on silmitöntä, tekijöiden pyrkimyksenä on vahingoittaa, rampauttaa ja tappaa eikä esimerkiksi puolustaa humalaista kunniaansa; c) Väkivalta kohdistuu keneen tahansa vastaan tulijaan, mistä seuraa, että kaikki ovat vaaravyöhykkeessä, eikä tavallinen kansalainen voi millään keinolla pienentää itseensä kohdistuvaa riskiä.” – Jussi Halla-aho, (Saresma & Tulonen, 2020)

Halla-ahon sitaatissa vastakkainasettelu maahanmuuttajia kohtaan tapahtuu väkivallan oikeuttamisen kautta. Halla-ahon mukaan ”kotoperäinen” väkivalta on enemmän oikeutettua, koska sillä puolustetaan kunniaa. ”Suomalaiset” esitetään kontrolloidumpina ja vähemmän vaarallisempina toimijoina. Sitaatissa maahanmuuttajien käyttämä väkivalta kuvataan koskettamaan sattumanvaraisesti ketä tahansa yhteiskunnan jäsentä, joten retoriikka rakentuu kollektiivisen ja jatkuvan turvallisuusuhan kautta. Huomioitavaa on myös alkoholin roolin kuvailu. Halla-ahon mukaan maahanmuuttajat ovat usein selvinpään tehdessään väkivaltaa, jolloin hän pitää sitä tuomittavampana kuin suomalaisten alkoholin vaikutuksen alaisena tehdyt ”mätkimiset”. Päihteiden vaikutus nähdään väkivallan kontekstissa lieventävänä asiana. Maahanmuuton vastustamisen oikeutus väkivallan kontekstissa oikeutetaan sitaatissa taitavasti kääntämällä yleisesti paheksuttu normi kokonaista ihmisryhmää vastaan.

Halla-ahon retoriikka toistaa ideologista fantasiaa, jossa maahanmuuttajiin liitetään väkivaltaan liittyviä termejä. Ideologinen fantasialisä muuttaa mielikuvaa kohteesta kielellisten merkitysijöiden kautta (Vainikkala, 2020). Halla-aho kuvaa maahanmuuttajien ”harrastavan” väkivaltaa, jolloin toiminta kuvataan koko ihmisryhmälle yleiseksi ajanvietteeksi. Väki-valta myös kuvaillaan graafisena ja suomalaisten väki-valta lievempänä ”mätkimisenä”. Argumentti saadaan näyttämään rationaalisel-ta ja loogisel-ta, vaikka se olisi osa maahanmuuttovastaista ideologiaa. Sitaatissa tunne ja näennäinen fakta yhdistyvät oikeuttamaan humanitäärisen maahanmuuton vastustamista.

4.3.2 Kansa vastaan eliitti

Horisontaalisen käsityksen lisäksi oikeistopopulistisessa retoriikassa toiseuttaminen tapahtuu vertikaalisesti. Vertikaalinen ulottuvuus tarkoittaa populismin klassista ydintä, jolloin vastakkainasettelu määritellään tavallisen ’kansan’ ja korruptoituneen eliitin välillä. Eliitti voi tarkoittaa poliittista eliittiä mutta myös esimerkiksi mediaa tai instituutiota. Vertikaalinen ulottuvuus on hierarkkinen, jolloin maalaisjärkeä käyttävä moraalisesti puhdas kansa on alhaalla ja valtaa käyttävä eliitti ylhäällä. (Zehnter, 2025). Sebastian Tynkkysen sitaatissa humanitäärisen maahanmuuton vastustaminen perustellaan seuraavasti:

”Meille on valehdeltu kolme vuosikymmentä, että humanitäärisen maahanmuutto hyödyttäisi Suomea. Vanhat valtapuolueet Keskusta, Kokoomus, SDP sekä vihervasemmisto ovat hyökänneet Perussuomalaisten kimppuun kertoessamme, että tästä unesta täytyy herätä, koska muuten ajaudumme nopeasti gettoutuvan Ruotsin tilanteeseen.” – Sebastian Tynkkynen, (Mattila & Haasio, 2025).

Sitaatissa Tynkkynen nimeää hänen määritelmänsä perustuvat valtapuolueet ja niputtaa muut ”vihervasemmiston” alle. Tynkkysen retoriikassa muut poliittiset puolueet paitsi Perussuomalaiset ovat vastuussa haitallisen maahanmuuttopolitiikan seurauksista. Syntipukkiretoriikka on tyypillistä populistisille puolueille (Vainikkala, 2020). Syntipukki määritellään jonain toisena, jonka uhka on pysäytettävä. Sitaatissa Tynkkynen kuvaa muut puolueet toimijoina, jotka ovat yhtäältä suomalaisen yhteiskunnan johdossa vuosikymmenenä, mutta jotka ovat silti antaneet kehittyneen yhteiskunnan tuhoutua. Ruotsin tilanteella ja gettoutumisella Tynkkynen viittaa käsitykseen, jonka mukaan Ruotsin sallivampi maahanmuuttopolitiikka on aiheuttanut katurikollisuuden kasvun. Ruotsiin viittaaminen toimii sitaatissa varoittavana esimerkkinä ja konkretisoi tulevaisuuden uhkakuvan.

Perussuomalaiset ovat käyttäneet samanlaisia retorisia keinoja myös vuoden 2019 eduskuntavaalien vaalimainoksessa (Salojärvi ym., 2023). Mainoksessa kertojajääni sanoo poliittisen eliitin uhranneen itsenäisen Suomen arvot vaihtamalla ne sallivampaan maahanmuuttopolitiikkaan. Sama retoriikka valtapuolueiden pitkään jatkuneesta valehtelusta humanitäärisen maahanmuuton suhteen toistuu myös Tynkkysen sitaatissa. Väite valehtelusta kuvaa muut puolueet epäluotettavana ja kansaa tietoisesti harhaanjohtavana vallankäyttäjänä. Vaalivideolla maahanmuuton vastustaminen oikeutetaan muun muassa sarjakuvamaisella narratiivilla, jossa vaalea tyttö esitetään uhrina ja tummaihoinen joukko rikollisena toimijana. Videolla ideologinen fantasia maalaa Suomesta dystooppisen sotatantereen, jota visuaaliset valinnat korostavat. Uhkakuva yhteiskunnan rappiosta ja Tynkkysen kuvaama ”gettoutuminen” näytetään erittäin karrikoidusti. Vaalimainoksessa esiintyvä monsteri voidaan tulkita turhautuneen kansan symboliksi, joka kohdistuu poliittiseen eliittiin. Lopuksi turhautunut monsteri kaappaa eliitin, ja uhkailee heitä väkivallalla, kunnes eliitti myöntyy muutokseen. Väkivallalla uhkailu toimii kärjistettynä keinona kuvata eliitin ja kansan konfliktia. Videon lopuksi silloinen puolueen puheenjohtaja Jussi Halla-aho vetoaa äänestäjiin, ettei muutosta tapahdu ilman Perussuomalaisten kannatuksen nousua. Sama retoriikka ainoasta mahdollisesta vaihtoehdosta korjata valtapuolueiden aiheuttamat ongelmat toistuvat siis vaalivideolla ja Tynkkysen sitaatissa.

Humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeutus perussuomalaisten retoriikassa tapahtuu sekä kielellisen että visuaalisen viestinnän kautta. Poliittisessa puheessa ja multimodaalisessa videossa voidaan havaita samanlaisia vastakkainasettelujen keinoja eliitin ja kansan välillä. Visuaalisuus tehostaa retorisia vaikuttamisen keinoja ja niiden avulla voidaan lisätä merkityksiä ilman sanoja (Salojärvi ym., 2023). Ideologisen fantasian kautta turhautuminen poliittiseen eliittiin esitetään oikeutettuna reaktiona ja välttämättömänä keinona korjata ongelmat.

4.3.3 Affektit ja vihapuhe

Tunneperoisia merkityksiä ja latauksia, joiden kautta kohteisiin liitetään vahvoja asenteita, kutsutaan affekteiksi. Affektien on tarkoitus luoda vastakkainasettelua ja mobilisoida sillä yleisönsä (Saresma & Tulonen, 2020). Uusien käsitteiden tuominen maahanmuuttokeskusteluun kuten ”elintasopakolaisuus” ”islamisaatio” tai ”kiintiöpakolaisuus” liittävät maahanmuuttajiin negatiivisia olettamuksia, jotka uhkakuvan vahvistumisen kautta oikeuttavat maahanmuuton vastustamista. Jotkin negatiivisista

merkityksenannoista täyttävät myös vihapuheen kriteerit, jos ne on suunnattu selkeästi tiettyä ryhmää vastaan stigmatisoidusti, tai ne vihjaavat kohteen sorrosta epätoivottujen ominaisuuksien takia (Mattila & Haasio, 2025). Tämä näkyy erityisen selvästi seuraavassa Halla-ahon blogisitaatissa, jossa affektiivinen kielenkäyttö ja vihapuhe yhdistyvät:

”Todellinen vikapää ei ole afro, joka toteuttaa itseään juuri niin kauan ja paljon kuin koneisto antaa hänen toteuttaa. Todellinen syyllinen, ja legitiimi vihan kohde, on se utopiassa elävä poliittinen eliitti, jolle neekeri on hoivattava reppana ja kiva halinalle ja joka vähät välittää yhteiskuntarauhasta” – Jussi Halla-aho, (Saresma & Tulonen, 2020).

Sen lisäksi että tekstissä käytetään maahanmuuttajista rassistista termiä, Halla-aho liittää myös muita vähätteleviä ja halventavia affektiivisia merkityksiä kutsuessaan maahanmuuttajia esimerkiksi ”halinalleiksi” ja ”hoivattavaksi reppanaksi”. Halla-aho myös viittaa ihmisryhmän ulkonäköön käyttäessään heistä termiä ”afro”. Ilmaisujen kautta maahanmuuttajat esitetään ulkonäöllisesti, sosiaalisesti ja moraalisesti poikkeavana ulkoryhmänä. Retorisesti alatyylisiä ja kohteen eksplisiittistä mustamaalaamista kutsutaan suoraksi pejoratiiviseksi vihapuheeksi (Mattila & Haasio, 2025). Varsinkin n-sanon käyttöä pidetään nykykontekstissa erittäin halventavana ja vihapuheen määrittelyyn sopivana terminä. Samanaikaisesti Halla-aho erittelee syntipukiksi kutsumansa poliittisen eliitin. Hän liimaa affekteja myös eliittiin kutsumalla heitä ”syyllisiksi” ja ”legitiimiksi vihankohteeksi”. Halla-aho tarkoittaa ”koneistolla” todennäköisesti sallivampaa yhteiskuntapolitiikkaa, jota eliitti on käyttänyt. Horisontaalinen ja vertikaalinen vastakkainasettelu yhdistyvät sitaatissa siten, että maahanmuutto esitetään ongelmana, jonka eliitti mahdollistaa.

Maahanmuuttajat ja erilaiset etniset ryhmät ovat olleet vihapuheen kohteena historiallisesti jo pitkään (Mattila & Haasio, 2025). Jo 1930-luvun poliitikkojen kirjoituksissa maahanmuuttajiin on liitetty affekteja, joiden teemat liittyvät esimerkiksi rikollisuuteen, toimeentuloon ja etnisyyteen. Huomioitavaa on kuitenkin ajallinen muutos vihapuheen retoriikassa. Nykyään sosiaalisen median kautta affektiivinen retoriikka leviää nopeasti, joka mahdollistaa yksittäisten toimijoiden vaikutuksen laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun, kuten Tony Halmeen tapaus aiemmin analyysissä osoitti. Vihapuhe saatetaan oikeuttaa sananvapaudella, johon myös Perussuomalaisten entinen kansanedustaja ja europarlamentaarikko Teuvo Hakkarainen viittaa sitaatissaan:

”Vihapuhe on viherpunikkien keksimä uusi sana ja keino rajoittaa sananvapautta. Jos viherkommunisteja kuuntelee, maailmassa ei muuta olekaan kuin vihapuhetta ja rasismia: Ottavat mallia Neuvostoliitosta! Näin suun tukkiminen sielläkin eteni.” – Teuvo Hakkarainen, (Mattila & Haasio, 2025)

Hakkarainen sivuuttaa vihapuheen vakavuuden ja käsitteen olemassaolon sanoessaan sen olevan ”keksitty uusi sana”. Lisäksi hän kehystää rasismia ja vihapuheen oikeudeksi sananvapauteen. Muista politiikan toimijoista eli poliittisesta eliitistä Hakkarainen käyttää affektiivisiin pohjautuvia ilmauksia kuten ”viherkommunisti” ja ”viherpunikki”. Hakkaraisen kielenkäytön tuloksena eliittiin liitetään negatiivinen merkitys neuvostoliittolaisen kommunismin kautta, jossa sananvapautta rajattiin. Tähän Hakkarainen myöhemmin viittaa myös suoraan. Tämän retorisen prosessin seurauksena maahanmuuttajiin kohdistuvan vihapuheen moraalinen vastuu siirretään pois sisällöstä ja oikeutetaan osana sananvapautta.

Tutkimuskirjallisuuden mukaan vihapuhetta käytetään myös tietoisena välineenä maahanmuuttokeskustelun rajojen venyttämisen yhteydessä (Herkman, 2016). Skandaalit liittyen epäasialliseen poliittiseen puheeseen ovat kasvaneet Perussuomalaisten kannatuksen kasvaessa. Humanitäärisen maahanmuuton vastaisen retoriikan taustalla saattaa olla tietoinen prosessi, jonka seurauksena skandaali syntyy. Yleisesti hyväksytyjen normien rikkominen ja haastaminen lisäävät vastakkainasetteluja, josta oikeistopopulistinen puolue myös hyötyy kannatuksessaan. Vihapuhe ei siis toimi ainoastaan affektiivisena retoriikan keinona vaan maahanmuuttovastaisen keskustelun normalisoinnin mahdollistajana.

5 Johtopäätökset

Tässä kandidaatintutkielmassa olen tarkastellut tutkimuskysymykseni kautta Perussuomalaista puoluetta ja sen jäsenten käyttämää humanitäärisen maahanmuuton vastaista retoriikkaa. Olen käsitellyt humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeuttamista sekä historiallisena prosessina että kielellisenä ilmiönä poliittisessa kontekstissa. Analyysin avulla olen osoittanut miten historia ja kielellinen tuottaminen eivät ole erillisiä prosesseja. Perussuomalaisen puolueen retoriikassa humanitäärisen maahanmuuton vastustamista oikeutetaan nationalismilla, turvallisuushilla, vastakkainasettelulla ja taloudellisilla argumenteilla. Kielellisesti tuotettuna oikeutus rakentuu affektien ja vihapuheen kautta. Retoriikka rakentaa vastakkainasettelun kautta moraalisesti puhtaan Suomen kansan, sekä uhkaavaksi kuvatun ulkoryhmän eli maahanmuuttajat. Vastakkainasettelun kautta voidaan nimetä myös muita syntipukkeja maahanmuuttoon liittyvien ongelmien syyksi, kuten epäonnistuneen poliittisen eliitin. Vihapuheeksi määrittävä kielenkäyttö voi olla myös tietoinen prosessi mobilisoida samaa mieltä olevat ja sitä kautta venyttää esimerkiksi rasismiksi luokittelevien ilmausten rajaa yhteiskunnallisessa keskustelussa.

Retoriikan vaikutus laajempaan yhteiskunnalliseen keskusteluun ja demokratiaan on kuitenkin kompleksinen. Kuten johdannossa totean, affektiivinen polarisaatio sekä poliittiset skandaalit ovat vastakkainasettelujen kautta kasvanut Suomessa vuoden 2011 vaalien jälkeen (Kestilä-Kekkonen ym., 2024). Myös poliittiset skandaalit liittyen vihapuheeseen ovat yleistyneet 2000-luvulla (Herkman, 2016; Mattila & Haasio, 2025). Vihapuheen normalisointi ja rajojen venyttäminen voi heikentää sorretun ryhmän poliittista osallistumista, vähentää vähemmistöjen oikeuksia ja vahvistaa antipatioita yhteisöjen sisällä. Tämä kehitys voi heikentää yhteiskunnallista luottamusta, joka on myös uhka yhteiskuntarauhalle. Johdannossa totean myös, miten Suomessa vaalit ovat demokraattiset, ja Perussuomalaiset ovat vakiinnuttaneet asemansa suuren kannatuksensa kautta. Puolue on siis onnistunut tarjoamaan äänestäjille vaihtoehdon. On kuitenkin huomioitavaa, että osa tutkielmassa analysoidusta retoriikasta sisältää kokonaiseen ihmisryhmään kohdistuvaa vihapuhetta.

Tutkimuskirjallisuudessa on esitetty, että liberaalin demokratian elinvoimaisuus perustuu osittain siihen, miten vihapuhetta ja provosoivaa kielenkäyttöä moraalisesti paheksutaan (Herkman, 2016). Tällöin keskeiseksi kysymykseksi nousee poliittisen keskustelun raja, sekä hyväksyttävä julkinen puhe.

Toisaalta vihapuheesta ja kiihottamisesta kansanryhmää vastaan on jo tullut syytteitä ja tuomioita Perussuomalaisten jäsenille (Herkman, 2016; Saresma & Tulonen, 2020). Halla-aho toimii esimerkkinä siitä, miten hänen urallaan kohut ja syytteet saattoivat osaltaan lisätä näkyvyyttä. Populistiskandaaliteorian mukaan kohut voivat kehystyä yrityksiksi rajoittaa sananvapautta, jolloin syytetyn kannatus saattaa jopa nousta. Tutkimuskirjallisuudessa populistiskandaaleja on pidetty osana puolueiden vakiintumista puoluekentässä (Herkman, 2016). Herkmanin (2016) mukaan äärimmäiset kannanotot ovat yleisiä puolueen varhaisessa vaiheessa, mutta liikkeen yleistyessä myös kielenkäyttö maltillistuu. Perussuomalaisten ja monien muiden eurooppalaisten oikeistopopulististen puolueiden kohdalla kehitys ei ole mennyt tutkimuksen ennustamalla tavalla. Kuten analyysiosioissa olevista sitaateistakin voi huomata, räikeä kielenkäyttö maahanmuuttoa vastaan perussuomalaisissa on jatkunut läpi hallitusvastuun. Johdannossa viitataan hallituskauden alkuvaiheisiin kesällä 2023, jolloin ministerin täytyi erota tehtävästään epäasiallisen käytöksensä takia. Myöhemmässä vaiheessa kohut ovat alkaneet yleistyä ja näyttäytyä osana poliittista keskustelua (MTV uutiset, 2025). Provosointi ei ole välttämättä johtanut yhtä vakaviin seurauksiin hallituskauden loppupuolella. Voisi siis päätellä, että keskustelun rajat ovat jo osittain siirtyneet.

Pohja Perussuomalaisten oikeistopopulistiselle retoriikalle on jo Veikko Vennamon johtamassa Suomen Maaseudun Puolueessa, jota Timo Soini toteutti ja jalosti eteenpäin. Radikaalimpi siipi maahanmuuttoon liittyvissä poliittisissa kysymyksissä on yhteydessä laajempaan oikeistopopulistiseen kehitykseen Euroopassa, jota Jussi Halla-aho ensiksi toteutti kirjoituksissa *Scripta*-blogissaan ja tämän jälkeen puolueen johtajana. Radikaali maahanmuuttovastaisuus oli kuitenkin nostanut päätään jo 2000-luvun alussa ennen Halla-ahon blogia. Jos Euroopan Unioni nähtiin retoriikassa Soinin kaudella keskeisenä ulkoisena uhkana, on maahanmuuttoa koskevassa keskustelussa nykyään korostunut käsitys maahanmuuttajista sisälle soluttautuvasta ulkoisesta uhasta. On kuitenkin hyvä huomioida vaaliteemojen erot; EU on instituutio, mutta maahanmuuttajat ihmisryhmä. Tutkimuskirjallisuudessa onkin huomautettu, miten yhteiskunnallisia ongelmia täytyy pystyä tarkastelemaan ilman etnisyyteen perustuvaa viholliskuvaa (Vaarakallio & Palonen, 2017). Jatkotutkimusaiheeksi esitänkin retoriikan ajallisen muutoksen tarkempaa tutkimusta Perussuomalaisessa puolueessa, sekä sen yhteneväisyyttä Euroopan muihin oikeistopopulistisiin puolueisiin. Lisäksi uskonnon ja erityisesti islamiin liittyvän retoriikan roolia humanitäärisen maahanmuuton vastustamisen oikeuttamisena voisi tarkastella erillisenä tutkimuskohteena.

Lähteet

- Anttila, J. (2007). *Kansallinen identiteetti ja suomalaiseksi samastuminen* [Väitöskirja, Helsingin yliopisto]. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-10-3962-1>
- Herkman, J. (2016). Populistiskandaalit uutena poliittisen skandaalin muotona – esimerkkeinä Halla-ahon ja Immosen tapaukset. *Sociologia*, 53(4), 358–376.
- Kankkonen, T. (2025). *Suuttumuksen aika – Populismien vastustamaton kutsu*. Docendo.
- Karismo, A. (2025, heinäkuuta 24). *Ääri-oikeistolaiset vahtivat nyt Puolan rajaa – aktivisti käyttää rajua kieltä Ylen haastattelussa*. <https://yle.fi/a/74-20172533>. Luettu 13.5.2026.
- Kestilä-Kekkonen, E., Rapeli, L., & Söderlund, P. (2024). *Pääministerivaalit polarisaation aikakaudella: Eduskuntavaalitutkimus 2023* (Selvityksiä ja ohjeita No. 10; s. 17–390).
- Kuisma, M. (2013). “Good” and “bad” immigrants: The economic nationalism of the True Finns’ immigration discourse. Teoksessa U. Korkut, G. Bucken-Knapp, A. McGarry, J. Hinnfors, & H. Drake (Toim.), *The Discourses and Politics of Migration in Europe* (s. 1–24). Palgrave Macmillan US. <https://doi.org/10.1057/9781137310903>
- Lähdesmäki, T. (2019). European culture, history, and heritage as political tools in the rhetoric of the Finns Party. Teoksessa A. Kaya & C. De Cesari (Toim.), *European Memory in Populism: Representations of Self and Other* (1. p., s. 191–209). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429454813>
- Mattila, M., & Haasio, A. (2025). Vihapuheen kohteet ja teemat sekä lajit ja muodot ennen ja nyt. *Ennen ja nyt: Historian tietosanomat*, 25(2), 155–175. <https://doi.org/10.37449/ennenjanyt.147384>
- MTV uutiset. (2025, elokuuta 29). *Katso kooste Orpon hallituksen rasismikohuista: ”Näytänkö mieheltä, että allekirjoitan jotain rasisminvastaisia tiedonantoja”*. <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/katso-kooste-orpon-hallituksen-rasismikohuista->

naytanko-miehelta-etta-allekirjoitan-jotain-rasisminvastaisia-tiedonantoja/9213006.

Luettu 9.5.2026.

Nissinen, E. (2025, elokuuta 28). *Perussuomalaisten Teemu Keski-sarja puhui A-studiossa väestönvaihdesta totena ja kutsui maahanmuuttajia ”heikkolaatuisiksi”*.

<https://yle.fi/a/74-20179747>. Luettu 23.4.2026.

Nordensvard, J., & Ketola, M. (2015). Nationalist Reframing of the Finnish and Swedish Welfare States – The Nexus of Nationalism and Social Policy in Far-right Populist Parties. *Social Policy & Administration*, 49(3), 356–375.

<https://doi.org/10.1111/spol.12095>

Palonen, E. (2017). Timo Soinin populismin perusta 1988–2017. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma (Toim.), *Jätkä & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka* (s. 221–248). Vastapaino.

Palonen, E. (2020). Populismin muoto, diskursiivisuus ja retoriikka: Analyysi soinilaisuudesta. *Politiikka*, 62(2), 125–145. <https://doi.org/10.37452/politiikka.89431>

Palonen, E., & Saresma, T. (2017). Perussuomalaiset ja populismin retoriikka. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma (Toim.), *Jätkät & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka* (s. 13–44). Vastapaino.

Ruotsalainen, M., & Saresma, T. (2017). Monikulttuurisuuskeskustelu Suvivirrestä maahanmuuttajamyttiin. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma (Toim.), *Jätkät & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka* (s. 151–179). Vastapaino.

Salojärvi, V., Palonen, E., Horsmanheimo, L., & Kylli, R.-M. (2023). Protecting the future ‘Us’: A rhetoric-performative multimodal analysis of the polarising far-right YouTube campaign videos in Finland. *Visual Studies*, 38(5), 851–866.

<https://doi.org/10.1080/1472586X.2023.2249430>

- Saresma, T., & Tulonen, U. (2020). Halla-ahon ahdistus ja ironia: Ulossulkeva suomalaisuus ja ahdas nationalismi Scripta-blogissa. *Joutsen/Svanen - Erikoisjulkaisut*, (4), 141–164. <https://doi.org/10.33347/jses.85310>
- Vaarakallio, T., & Palonen, E. (2017). Populismien käsite 2000-luvulla. Teoksessa E. Palonen & T. Saresma, *Jätkät & Jytkyt: Perussuomalaiset ja populismin retoriikka* (s. 45–69). Vastapaino.
- Vainikkala, E. (2020). Populismien väkevöityminen – populistisesta retoriikasta ideologiseen fantasiaan. *Politiikka*, 62(2), 107–124. <https://doi.org/10.37452/politiikka.83402>
- Vilkka, H. (2024). *Kirjallisuuskatsaus metodina, opinnäytetyön osana ja tekstilajina*. Art House.
- Zehnter, L. (2025). Identity Through Distinction: Contextualizing Populist In- and Outgroup References. *Political Studies*, 74(2), 673–693. <https://doi.org/10.1177/00323217251341784>

Liitteet

Liite 1. Ilmoitus tekoälyn (AI) käytöstä

Olen käyttänyt generatiivista tekoälyä apuvälineenä kandidaatintutkielmani teossa. Käyttämäni työkalut, niiden käyttötarkoitus, sekä toimet tekoälyn tuotoksen verifioimiseksi on kuvattu alla. Samalla vakuutan, että olen käyttänyt tekoälyä asianmukaisella huolellisuudella, sekä olen ilmoittanut niiden käytöstä tiedekuntani ja yliopiston voimassa olevan ohjeistuksen mukaisesti toukokuussa 2026. Otan täyden vastuun tämän tutkielman sisällöstä kokonaisuudessaan.

1. käytetty työkalu: Open AI:n ChatGPT (GPT-4 versio)
 - käytön vaihe: aiheen rajausta, lähdekirjallisuuden etsiminen, rakenteen ideointi, kieliasun korjaaminen
 - käyttötarkoitus: Käytin ChatGPT-kielimallia alustavien tutkimusaiheiden ideoimiseen sekä löytääkseni hakusanoja ja artikkeleja lähdekirjallisuuteen. Lisäksi käytin tekoälyä auttamaan minua rakenteen kanssa esimerkiksi niin, että minulla oli väliotsikot valmiina ja se ehdotti missä järjestyksessä ne olisi hyvä laittaa. Käytin ChatGPT:tä myös kieliasun korjaamiseen.
 - esimerkki syöttötiedoista (17.3.2026): Kannattako kirjallisuuskatsauksen teoriaosuudessa käyttää analyysiin tulevia lähteitä vai ”säätää” niitä analyysiin?
 - todentaminen: ChatGPT painotti tutkimuskysymystäni. Se ehdotti miten paljon teoriaosuuteen aiheesta kannattaa kertoa ja miten paljon analyysiin suhteessa koko kandin pituuteen. Sain myöhemmin seminaarissa vahvistusta omalle ja tekoälyn näkemykselle. En ole käyttänyt ChatGPT:n laatimaa tekstiä sellaisenaan.